రైలు ప్రయాణం

ప్లాట్‌ఫారం జనంతో కిటకిటలాడిపోతూ వుంది.

రాబోయే రైలుకూడా వీలయినంత రద్దీగానే రావచ్చునని నాకు తెలుసు. కానీ నా జాగ్రత్తలో నేనున్నాను గనుక నాకేం భయం లేదు. పరిస్థితులెట్టివయినాసరే, జాగరూకుణ్ణి డింకీ కొట్టించలేవని నా నమ్మకం!

దీనిల్లు బంగారంగానూ, మా ఆవిడకు మాత్రం నా తెలివితేటల పైన బొత్తిగా నమ్మకం లేదు. అదే నా చింత. "ఏమండీ! మీరు చేసే దసలే రైలు ప్రయాణం. తగుదునమ్మా అని వదులొదులుగా జుబ్బా ఒకటి తొడుక్కుంటారు. దానికుండేవేమో పక్క జోబీలు. చాలని దానికి మీరింట్లో నిద్రపోయినంత నిశ్చింతగానే రైల్లోనూ నిద్రపోగలరు. ఎలాగండీ మీతో వేగడం? మీరు రైలు ప్రయాణంలో డబ్బు పోగొట్టుకుంటారని కాదండీ నా గోడు! పోతే పోతుంది. 'తిరిగి రావాలంటే యింత డబ్బు కావాలి' అని టెలిగ్రాం యివ్వడానికైనా కొంచెం డబ్బు కావాలిగదా! అద్దైనా మీ దగ్గర వుండకపోవడం గురించి తలుచుకుంటే నాకు ఏడుపొస్తుంది. ఏం లాభం. నేనెంతగా మొత్తుకున్నా మీరు వినిపించుకోరు..."

అదండీ వరుస: ఇందాకా నేను స్టేషనుకు బయల్దేరుతుండగా మా ఆవిడ నూట ఒకటోసారిగా ఈ దండకం వల్లించింది.

నిజం చెప్పొద్దూ! మా ఆవిడ ప్రదర్శించే ఈ ధోరణివల్ల నాకు చెప్పరానంత చిరాకు కలుగుతూ వుంటుంది. ఆవిడ యిష్టం మేరకు నడుచుకోవాలంటే నేనింకా జుబ్బాలు తొడుక్కోడం మానెయ్యాలి. ఒకవేళ తొడుక్కున్నా వాటికి పక్కజేబులుండకూడదు. ఇంకా మాట్లాడితే నేను శుభ్రంగా రైలు ప్రయాణాలు, మరియు బస్సు ప్రయాణాలు చేయకపోవడం మంచిది. ఎందుకులెండి, జలుబు రాకుండా వుండడం కోసం ముక్కు కోసుకోమన్నట్టే వుంటాయి మా ఆవిడ సలహాలు. ఎంతటి బుద్ధి హీనుడైన భర్త అయినా సరే, అలాంటి సలహాలు పాటిస్తారని నేననుకోను.

అయితే ఒకటి. మనిషి కెదురయ్యే అనుభవాల్లో తియ్యటివీ వుంటాయి, చేదైనవీ వుంటాయి. కొందరేం చేస్తారంటే తమ తియ్యటి అనుభవాలను మాత్రం ఏకరువు పెడతారు. చేదైన వాటిని రహస్యంగా తమ జేబుల్లో (పోనీ గుండెల్లో ననుకోండి) దాచుకుంటారు. నేనలాంటి వాణ్ణిగాను. నిజాయితీ నా ముఖ్య లక్షణం. కాబట్టే ఒప్పుకుంటున్నాను. క్రితంలో ఒకటి రెండు సార్లు నేను నా జేబులోని డబ్బును పోగొట్టుకున్నమాట నిజమే! ఒకసారి టౌనుకు వెళ్ళినప్పుడు పోలీస్ గ్రౌండ్స్‌లో నాటకం వేస్తున్నారంటే వెళ్ళాను. నేను వెళ్ళేటప్పటికి కుర్చీలు ఖాళీగా లేవు. చాలా మంది వెనకవైపున నిలబడివున్నారు. రచయితెవరో, నటులెవరో నాకు తెలియదు. కానీ హీరోయిన్‌గా వేయడంకోసం మద్రాసు నుంచి వచ్చిన మెరుపు తీగలాంటి అమ్మాయివల్ల ప్రదర్శనం బాగా రక్తికడుతూ వుంది. (తరువాత్తరువాత ఆ అమ్మాయి సినిమాల్లో బాగా పైకి వచ్చింది లెండి). నా పారవశ్యంలో నేనుండిపోయి వుంటాను బహుశా. తిరిగొస్తూ చూచుకుందు నుగదా, జేబులో డబ్బుల్లేవు.

ఇంకొకసారి బస్సులో ప్రయాణం చేస్తున్నాను. పరుగెత్తే బస్సులో ప్రయాణీకుల్ని ఆకట్టుకునే విషయాలు ఎన్నయినా వుంటాయి. రాజకీయాలపైన చర్చలు, సినిమా సమీక్షలు, కండక్టరు వేసే జోకులు మొదలైనవి. మధ్యలో ఎవరో ఒక వ్యక్తి లోపలికొచ్చి, నా ప్రక్కన్నే తావు చేసుకుని కూర్చోడం గురించి నేనట్లే పట్టించుకోలేదు. చివరి స్టాపింగులో అతడందరికన్నా ముందుగానే దిగిపోవడం కూడా నేనాలస్యంగానే గ్రహించాను. తీరా నింపాదిగా దిగి చూచుకునేటప్పటికి జేబు ఖాళీగా వుంది.

సరేనయ్యా! డబ్బు పోయినప్పటికీ ఆ అనుభవాలనుంచి నేను పాఠాలు గ్రహించానా, లేదా అన్నది ముఖ్యమైన అంశం. అప్పటినుంచీ – ప్రయాణానికి సిద్ధమైనప్పటినుంచీ 'జేబులో డబ్బుంది' అన్న వాస్తవాన్ని ప్రతిరెండు నిమిషాలకూ ఒకసారి మననం చేసుకోవడం ఒక అలవాటుగా "డెవలప్" చేసుకున్నాను. ఆ స్పృహ కలిగినప్పుడల్లా జేబు తడివి చూచుకుంటాను. ఈ జాగ్రత్తవల్ల యికమీదట నా జేబుజోలికి రాగలిగిన దుష్టశక్తులేవీ వుండబోవని నిర్ధారించుకున్నాను.

నా ఆలోచనలో నేనుండగానే ట్రెయినొచ్చేసింది. అనుకున్నట్టు రద్దీగానే వచ్చింది. పల్లెటూరి స్టేషన్లు మాత్రం తక్కువ తిన్నాయా? చదువులకోసం వెళ్ళే విద్యార్థులు, డ్యూటీ కోసం వెడుతున్న ఉద్యోగులు, బజారు పనులకోసం బయల్దేరిన గ్రామీణులు, సినిమాల కోసం వెడలిన మరికొందరు, యిలా ఎందరో ద్వారాల దగ్గర గజిబిజిగా మూగిపోయారు. ఎక్కేవాళ్ళు ఎక్కడానికిగానీ, దిగేవాళ్ళు దిగడానికి గానీ వీల్లేకుండా తయారైపోయిన ఒక పద్మవ్యూహంలో నుంచి వెళ్ళి పెట్టెలో కాలు పెట్టడమే బ్రహ్మప్రళయమై పోయింది. ఇప్పుడిక రెండో అంచె, జనాన్ని తోసుకుంటూ ఎట్లాగైనా దారిచేసుకుని ఎదురు గుమ్మం దగ్గరికి చేరుకోవడం. కంపార్ట్‌మెంట్ లోపలికి వెళ్ళేదారి అక్కడేవుంది. శ్రమపడి లోపలికి వెళ్తే రెండు పాదాలూ ఒక చోట మోపి స్వేచ్ఛగా గాలి పీల్చుకోడానికైనా వీలుండొచ్చునని నా ఆదుర్దా. ఈ ప్రయత్నంలో ఒళ్ళు హూనం కావచ్చు. దుస్తులు చిరిగిపోవచ్చు. తిట్లు విరుచుకుపడొచ్చు. అయినా అన్నింటికీ ఓర్చి కొంత దూరం ముందుకు చొచ్చుకపోయాను. ప్రతి రెండు నిమిషాలకూ ఒకసారి బుర్రలో వెలిగే బల్బును గురించి యిదివరకే మనవి చేశాను గదండీ! ఆటోమాటిక్‌గా అది వెలగడ మేమిటి, నా చెయ్యి అప్రయత్నంగా జేబుపైకి వెళ్ళడమేమిటి, రెండూ ఒకేసారి జరిగాయి. కానీ అప్పటికే వ్యవహారం చెయ్యి దాటిపోయిందని తెలిసొచ్చేసరికి గుండె జల్లుమనిపించి, నేను నిశ్చేష్టుడినైపోయాను. రెండు మడతలుగా మడిచిపెట్టుకున్న పది రూపాయల నోట్లు ఎనిమిది ఒకే ఒక నిమిషంలో జేబునుంచి మటుమాయమైపోయాయి.

ఈలోగా రైలు కూడా మెల్లగా కదిలి, ముందుకు సాగబారి స్టేషను దాటింది.

"పోయింది, పోయింది" అని బిగ్గరగా అరిచానేమో! అరిచే వుంటాను. గుర్తులేదు.

"ఏమిటండీ మేష్టరుగారూ! ఏం పోయింది? ఎలా పోయింది?" అని నాలుగు వైపుల నుంచీ పరామర్శలు వినిపించాయి.

"ఎక్కినప్పుడు జేబులోనే వుంది. ఇప్పుడు చూసుకుంటే లేదు. ఎవరో కొట్టేశారు..." అన్నాను. నా దురవస్థను పది మందికీ నివేదన చేయడంకన్నా నా కప్పుడు గత్యంతర మేముంది?

"పొయ్యే దెక్కడికి? ఇక్కడ్నే వుంటుంది. ఎక్కినోళ్ళవురూ దిగలేదు గదా! పరవాలేదు. మీ రూరుకోండయ్యగారూ! నేను తేల్చేస్తాను" అంటూ ఓ కోరమీసాల ఆసామి నాకు బాసటగా నిలిచి, ముందు కొచ్చేశాడు.

"ఇదిగో, అందరూ యినండి. నేను చెబుతున్నా. నేనంటే ఏమనుకున్నారో! గుండెల్తీసిన బంటుని. పోయిన శుక్రవారంనాడు పాలసముద్రం బస్టాండులో నలుగురు గూండాల్ని నద్దిరగదన్నిం దెవురనుకున్నారు? నేనే! ఇప్పుడీ అయ్యగారి జేబులోనుంచీ డబ్బెత్తేసినో దెవుడోగానీ, వాడిక్కడ్నే వున్నాడు. నేను రెండంటే రెండు నిమిషాలు గడువిస్తున్నా. డబ్బు తెచ్చిచ్చి దండం పెట్టేస్తే సరి లేకుంటే వాడి గతి భగవంతుడే యిచారిస్తాడు..."

ఆ క్షణాన నా పాలిటికి కోరమీసాల ఆసామి ఒక మామూలు మనిషి కాదు – ఆపద్బాంధవుడు. శిష్ట రక్షణ కోసం, దుష్ట శిక్షణ కోసం అవతరించిన నరసింహమూర్తి. నలుగురు గూండాలనే నజ్జు గుజ్జుగా చేసి పారేసిన ఇంతటి బహు విక్రముడు నాకు అండగా నిలిచిన తర్వాత నా డబ్బు నాకు దక్కక ఎక్కడికి పోతుంది?

అయితే యిప్పుడు దొంగ ఎవడు అన్నదే సమస్య.

నల్లటి పాంటుపైన గళ్ళచొక్కా వేసుకుని హిప్పీ క్రాపు పెంచుకున్న యువకుడొకడు దేన్ని గురించో దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నట్టు పరాకు నటిస్తున్నాడు. అతడు దొంగ కాకూడదా? గుమ్మం అంచున నిల్చున్న పిల్లికళ్ళవాడు తన పాటుకు తానూరుకోక మాటి మాటికీ వులిక్కిపడ్డట్టుగా వెనుదిరిగి చూస్తున్నాడు. అతగాడు దొంగై వుండకూడదా? జరుగుతున్న గొడవతో తనకేమీ సంబంధం లేనట్లు ఓ బీడీని పెదవుల నడుమ ఇరికించుకున్న గడ్డంవాలా పొగను పైకప్పుకేసి వూదేస్తున్నాడు. అతడు దొంగ కాదనుకోడానికి ఆధారాలేమున్నాయి. ఇంకా ఈ కూలీ పిల్ల. ఆ ముసలాడు. ఈ పొట్టి మనిషి – అంతెందుకు, ఇంతగా కారుబారు చేస్తున్న ఈ కోరమీసాల ఆసామి సైతం దొంగై వుండకూడదా. మొగుణ్ణి కొట్టి మొగసాల కెక్కినట్టుగా యితడు తన పైన అనుమానం లేకుండా చేసుకోడానికి యిలా కపట నాటకం ఆడుతున్నాడేమో! లేదంటే గుండెపైన చేయివేసుకుని నేనొక మాట మాత్రం ఖచ్చితంగా చెప్పగలను. అదేమిటంటే, నా మట్టుకు నేను మాత్రం దొంగను కాను.

'అయ్యో! ఎంత పొరపాటు జరిగిపోయింది' అని నాలో నేను నొచ్చుకున్నాను. మళ్ళీ భగవంతుణ్ణి సర్వజ్ఞుడంటారు. ఏం సర్వజ్ఞత చెప్పండి? లోకంలో ఎవరు దొంగో, ఎవడు దొరో, ఎవడు నీతిపరుడో, ఎవడు అవినీతిపరుడో, ఎవరు సన్మార్గుడో, ఎవడు దుర్మార్గుడో ఆ మాట కాస్తా నుదుట రాసి పెట్టి వుంటే ఎంత బాగుండిపోయేది!

మన్నించాలి. పొరపాటైపోయింది. కోరమీసాల ఆసామిని అనుమానితుల లిస్టులో చేర్చడం గొప్ప అపచారం. అతడే గనుక నడుము కట్టి రంగంలోకి దిగకపోయివుంటే నేనా రోజు చేత పైసా లేకుండా వట్టి బికారి వాడిలా రైలు దిగిపోవలసింది.

తాను పెట్టిన రెండు నిముషాల గడువైపోగానే అతడు ఉప్పెనలో కడలి కెరటంలా విజృంభించాడు.

"ఉండండి. ఎవళ్ళూ కదలొద్దు. డబ్బెక్కడుందో కనిపెట్టలేకపోతే నా పేరు చింతపల్లి ఎల్లయ్యే కాదు! మేస్టరుగారు ఆ వైపు నుంచీ లోపలి కొచ్చారు. ఆయన వెనకంటి లోపలి కొచ్చినోళ్ళు యింకా ఆ బారెడు జాగాలోనే వున్నారు. ఒకటి... రెండు...మూడు... మొత్తం పదారుమంది. ఈ పదారుమందిలోనూ ఎవళ్ళో ఒకళ్ళు దొంగలై వుంటారు. ఊరికే మాటలెందుకు? ఒక్కొక్కర్నీ సోదా చేస్తే సరి! ఇదుగో అమ్మీ! నీ చేతిసంచిలో ఏముందో చూపించు..."

పన్నెండేళ్ళ పల్లెటూరి పిల్ల చింతపల్లె ఎల్లయ్యా జబర్దస్తీ ముందర సుడిగాలిలో అవిసెమొక్కలా గజగజలాడిపోయింది, "ఇ... యియ్ ఈ...." పెదవులైతే కదులుతున్నాయేగానీ మాట సరిగ్గా పెగలటం లేదు.

"ఏమిటో సరిగ్గా చెప్పు."

"ఈయన సేతిలో సూసినా, అన్నీ నోట్లే, గబుక్కున గుప్పిట మూసేసి నాడు..."

ఎల్లయ్య కోపానికిప్పుడు అవధులు లేకుండా పోయాయి.

"ఒరేయ్ దొంగ మాదర్చేద్! చెప్పు డబ్బు యెక్కడుందో చెప్పు. ఎక్కడ దాపెట్టినావో చెప్పు. చెప్పకపోయినావో, గొంతు నులిమేస్తా. కనుగుడ్లు పీకేస్తా..."

ఎల్లయ్య కోపాగ్నికి దొరికిన ఇంధనం కాలుతూ కాలుతూ వుండి, వానలో తడిసి ఆరిపోయిన నల్లతుమ్మమొద్దులా వున్నాడు. కట్టుకున్న పంచె, వేసుకున్న బనీనుకూడా ఒకప్పుడు తెల్లటివే అయినా, యిప్పుడు నల్లగా మాసి అతడి శరీర ఛ్ఛాయతో కలిసిపోయాయి. నోరు తెరిస్తే కనిపించే పళ్ళు కూడా ఎడతెగకుండా వక్కాకు నమలడం వల్ల అరిగి, నలుపుతిరిగి, వీలయినంత వికారంగా వున్నాయి. ఎండి ఎండి చుండ్రిపోయి శిరస్త్రాణంలా అంటిపెట్టుకున్న తలవెంట్రుకల్ని అతడి ఆకారానికల్లా "హైలెట్" అని చెప్పొచ్చు. తలత్రిప్పి వెనుక వైపున నిల్చున్న అతణ్ణి చూచినప్పుడు నాలో నేను నొచ్చుకున్నాను. ఈసారి భగవంతుణ్ణి గురించి కాదు – నా గురించి. ఏ విధంగా చూచినా అనుమానితుల జాబితాలో మొదటి స్థానం యివ్వదగ్గవాడు యింత చేరువలో వుండగా, అతణ్ణి "ఓవర్ లుక్" చేసి ఆ స్థానాన్ని మరెవ్వరికో యివ్వడం ఎంత అన్యాయం!

"నాకు తెలియదు. నే నెత్తుకోలేదు!" అన్న భావం వ్యక్తం చేయడం కోసం అతడేవో మాటలైతే వల్లించాడు గానీ ఆ మాటలేవీ తెలుగు భాషకు చెందినవి కావు. అందువల్ల అతగాడు తెలుగువాడై వుండకపోవచ్చుననిపించింది. అయినా నేరాన్ని ఒప్పించడంలో భాషతో అవసరమేముంది? దానికి భుజబలమే చాలు. కానీ నేరం నిరూపణగాని పరిస్థితిలో దాన్ని పూర్తిగా ప్రదర్శించే అవకాశం చింతపల్లి ఎల్లయ్యకు లేకపోయింది. నేరస్తుడుగా పేర్కొనబడుతున్న వ్యక్తి దగ్గర అతడి శరీరమూ, దానికి ఆచ్ఛాదనంగా కొద్దిపాటి బట్టలు తప్పితే ఇతర వస్తువులేవీ లేవు. ఎల్లయ్య అతడి బనీను మడతలన్నీ గాలించేశాడు. పంచెలో చెక్కి పెట్టుకున్నాడేమోనని నడుము చుట్టూ పరిశీలించేశాడు. డబ్బు జాడ కనిపించక పోయేసరికి అతడికి మతిపోయినంత పనైపోయింది. "చెప్పు, ఎక్కడ దాపెట్టివో చెప్పు" అంటూ నిట్రాయిలా నిలబడివున్న ఆ వ్యక్తిని నిలువునా వూగించి పారేశాడు. నిలవరించుకోలేక అతడు ముందుకు తూలి, మళ్ళీ యథాస్థితికి వచ్చేదశలో "అదిగో డబ్బ" ని ఎవరో అరిచారు. ఏ ప్రచ్ఛన్న భాగంలో నుంచో జారిపడిన డబ్బును చేతికి తీసుకుంటూ ఎల్లయ్య విజయగర్వంతో ఉప్పొంగిపోయాడు. ఇప్పుడింక దండనమే తరువాయి! అది నిరాఘాటంగా సాగిపోతోంది. ముద్దాయి "కుయ్యో, మొర్రో" అని అరుస్తున్నాడు. "వద్దొద్దు – చస్తాడేమో? చాల్చాలు" అని ఎవరైనా వారించినప్పుడు ఎల్లయ్య కాస్త శాంతిస్తున్నాడు. చావలేదని తెలిసొచ్చేసరికి మళ్ళీ పుంజుకున్నాడు.

పోయిందనుకున్న నా డబ్బు పోలేదు. గట్టి సంపాదన కనుక మళ్ళీ నాకు దక్కింది. ఈలోగా నా కెవరో కూర్చోడానికి కిటికీ దగ్గర తావుకూడా చూపించారు. తనకంటూ సమస్యలు లేనప్పుడు, వున్న సమస్యలు తీరిపోయినప్పుడు, మానవుడి కెంతయినా సంతృప్తి కలుగుతుంది. ఆ సంతృప్తిలో తేలిపోతూ నేను కిటికీ దగ్గర కూర్చున్నాను.

జనం నడుమనుంచీ నిందితుడు కొలిమితిత్తిలా రొజుకుంటూ వుండడం నాకు వినిపించింది. కాలిన యినుముపైన సమ్మెట దెబ్బలు పడినట్టుగా వుండి వుండీ అతడిపైన పిడిగుద్దులింకా పడుతూనే వున్నాయి.

"అయ్యో, పాప"మని ఎవరో జాలిపడడం కూడా నేను విన్నాను. తనది కాని వస్తువును యితరులకు తెలియకుండా కాజేసే నేరాన్ని దొంగతనమంటారు. ఈ పనివల్ల సంఘంలో శాంతి భద్రతలు క్షీణిస్తాయి. అలాంటప్పుడు ఒక సమాజ విద్రోహి పట్ల సభ్యమానవులు సానుభూతి చూపించడం నాకు విడ్డూరంగా తోచింది.

ప్రక్క స్టేషన్లో రైలాగింది.

"తిన్న దెబ్బలు చాల్లే! ఇక్కడుంటే చస్తావు. వెళ్ళు, వెళ్ళు" అంటూ ప్రయాణీకులు కొందరు నేరస్తుణ్ణి ప్లాట్‌ఫారంపైకి తోసేశారు.

"ఇదుగోండయ్యగారూ మీ డబ్బు" అంటూ కోరమీసాల ఎల్లయ్య తన చేతిలోని డబ్బును నా దోసిట్లో వేసేశాడు.

ఎల్లయ్య నా కంద జేసిన డబ్బువైపు నేను మళ్ళీ మళ్ళీ చూచుకున్నాను. ఒకటికి రెండుసార్లు ఒక్కొక్క నోటుగా లెక్కపెట్టుకున్నాను. ఎనిమిది పది రూపాయల నోట్లతోబాటు, అదనంగా ఒక యాభై రూపాయలనోటు, యింకొక ఇరవై రూపాయల నోటు కూడా ఇప్పుడు నా చేతిలో వున్నాయి. కొద్ది నిమిషాల వ్యవధిలో డబ్బు పిల్లల్ని పెట్టగలదన్న విషయంలో నాకు నమ్మకం లేదు. అయినా నా దగ్గరికి తిరిగి వచ్చిన మొత్తాన్ని బట్టి చూస్తే అలా అనుకోవలసి వున్నట్టే తోచింది.

ఇంతలో గార్డు విజిల్ వేశాడు. స్టేషనులో మోగిన గంటతోబాటుగా రైలు కూడా కదిలింది.

కదిలిన బండిలోనుంచి నేనెందుకు వెలుపలికి తొంగిచూశానో చెప్పలేను. ప్లాట్‌ఫారంపైన వేపచెట్టు చాటున నిల్చున్న జేబుదొంగ కూడా అదే క్షణంలో నా వైపు చూడడం కేవలం యాదృచ్ఛికం! సూటిగా దూసుకొచ్చిన అతడి చూపులు సూదుల్లా నా ముఖాన గుచ్చుకున్నాయి. ఛీఛీ, ఏం మనిషండీ వీడు! సమాజ మనేది ఒక రైలుబండి లాంటిదనీ, పరువు ప్రతిష్ఠలన్న టికెట్టున్నవారే అందులో దర్జాగా పయనించగలరనీ, అది లేనివాళ్ళచోటు ప్లాట్‌ఫారమేనని ఆ దొంగ వెధవకేం తెలుస్తుంది?

ఎందుకైనా మంచిదని ఒకసారి నేను జేబు తడివి చూచుకున్నాను. అలా చూచుకుంటున్నప్పుడు ఒక చిరునవ్వు నా పెదవులపైన పారాడిపోయి వుండొచ్చునని నా అనుమానం. ఎలాగైనా ఒక్కొక్కప్పుడు రైలు ప్రయాణం కూడా లాభసాటిబేరమే!

♦ ఆంధ్రజ్యోతి వారపత్రిక - 1983 ♦